

Obsah

Predhovor	11
Skratky biblických kníh	13
Skratky	14
Mená spomínaných cirkevných otcov a ich spisov	17
Mená spomínaných rabinov a citovaných rabínskych spisov	19
Použitá literatúra	21
OZEÁŠ	45
Ozeáš v zbierke dvanástich malých prorokov	47
Kompozícia Knihy proroka Ozeáša – celkový náhľad	47
Oz 1,1–3,5: Ozeášovo manželstvo	49
Preklad hebrejského textu	49
Preklad gréckeho textu	49
Textové poznámky	52
Komentár	54
Kompozícia	92
Aplikácia	94
Oz 4,1–11,11 Kompozícia strednej časti knihy	105
Oz 4,1–5,7: Počúvajte spor	106
Preklad hebrejského textu	106
Preklad gréckeho textu	106
Textové poznámky	108
Komentár	109
Kompozícia	129
Aplikácia	132
Oz 5,8–8,14: Kritika Efraima a Izraela	137
Preklad hebrejského textu	137
Preklad gréckeho textu	137
Textové poznámky	140
Komentár	143
Kompozícia	177
Aplikácia	179
Oz 9,1–9: Prorok, čo upiera sviatku radosť	182
Preklad hebrejského textu	182
Preklad gréckeho textu	182
Textové poznámky	183
Komentár	183
Kompozícia	190
Oz 9,10–11,11: Pohľad do dejín a Božia ľútosť	191
Preklad hebrejského textu	191
Preklad gréckeho textu	191

Obsah

Textové poznámky	194
Komentár	196
Kompozícia	223
Aplikácia	225
Oz 12,1–14,9(10): Efraimov Boh	231
Preklad hebrejského textu	231
Preklad gréckeho textu	231
Textové poznámky	234
Komentár	235
Kompozícia	262
Aplikácia	264
JOEL	273
Kompozícia Knihy proroka Joela – celkový náhľad	275
Joel 1,1: Nadpis knihy	275
Preklad hebrejského textu	275
Preklad gréckeho textu	275
Textové poznámky	275
Komentár	275
Kompozícia	276
Aplikácia	277
Joel 1,2-20: Výzva k náreku a prichádzajúci PÁNOV deň	278
Preklad hebrejského textu	278
Preklad gréckeho textu	278
Textové poznámky	279
Komentár	280
Kompozícia	298
Aplikácia	300
Joel 2,1-17: Poplach pred PÁNOVÝM dňom a výzva k obráteniu	303
Preklad hebrejského textu	303
Preklad gréckeho textu	303
Textové poznámky	304
Komentár	306
Kompozícia	320
Aplikácia	323
Joel 2,18-27: Čas záchrany	329
Preklad hebrejského textu	329
Preklad gréckeho textu	329
Textové poznámky	330
Komentár	331
Kompozícia	340
Aplikácia	342

Joel 3,1-5: Vyliatie Ducha pred príchodom PÁNOVHO dňa	347
Preklad hebrejského textu	347
Preklad gréckeho textu	347
Textové poznámky	347
Komentár	348
Kompozícia	357
Aplikácia	358
Joel 4,1-17: PÁNOV deň ako záchrana	362
Joel 4,18-21: Čas plnosti	362
Preklad hebrejského textu	362
Preklad gréckeho textu	362
Textové poznámky	363
Komentár	365
Kompozícia	383
Aplikácia	386
AMOS	391
Kompozícia Knihy proroka Amosa – celkový náhľad	393
Am 1,1-2: Nadpis knihy	394
Preklad hebrejského textu	394
Preklad gréckeho textu	394
Textové poznámky	394
Komentár	394
Aplikácia	399
Am 1,3-2,16: Toto hovorí PÁN	402
Preklad hebrejského textu	402
Preklad gréckeho textu	402
Textové poznámky	404
Komentár	406
Kompozícia	424
Aplikácia	426
Am 3,1-6,14: Priprav sa stretnúť svojho Boha, Izrael!	429
Preklad hebrejského textu	429
Preklad gréckeho textu	429
Textové poznámky	434
Komentár	439
Kompozícia	484
Aplikácia	487
Am 7-9: Toto mi zjavil PÁN	493
Preklad hebrejského textu	493
Preklad gréckeho textu	493
Textové poznámky	497
Komentár	499
Kompozícia	530
Aplikácia	533

Predhovor

Na Slovenský trh náboženskej a vedeckej literatúry prichádza nový zväzok komentárov. Po prvých veľkých zväzkoch o Knihe Genesis, Exodus a Evanjeliu podľa Marka prichádza na svetlo druhý diel komentárov k malým prorokom. Prvý diel sa venoval Abdiášovi, Jonášovi a Micheášovi. Druhý diel študuje prorokov Ozeáša, Joela a Amosa. Títo traja proroci predstavujú zlomové obdobie v dejinách Izraela. Proroci idú proti prúdu a ostro kritizujú prosperujúce kráľovstvo Izraela. Na povrch prichádza sociálna nespravodlivosť, pokrytectvo a zneužívanie liturgických slávností. Hodnota týchto prorocietv je nielen v kritike, ale hlavne v schopnosti vidieť koreň problémov, ktoré nakoniec dovedli Izrael k záhube. Témy, ktoré rozoberajú títo traja proroci, sú aktuálne aj dnes a prorocký hlas, ktorý dokáže povedať pravdu, je potrebný v každej dobe aj keď nie je vždy vítaný, ako to bolo za čias starozákonných prorokov. Na druhej strane títo traja proroci odhaľujú hĺbku a veľkosť Božej lásky. Poukazujú ako Boh neustále hľadá cestu k svojmu ľudu, ktorý sa znovu a znovu stráca.

Hlboká vďaka patrí autorovi tohto zväzku, ktorý popri mnohých povinnostiach zasvätil tejto práci veľa času a energie a tak pomohol posunúť biblické štúdia na Slovensku opäť kúsok dopredu. V tomto diele sa odzrkadľuje autorova znalosť jazykov, exegetických metód ako aj pozornosť na detaily, ktoré sú nevyhnutné pre každé exegetické dielo. Na druhej strane autor dokázal poukázať aj na možné aplikácie starovekých prorocietv pre dnešného človeka, čo nie je možné bez osobného prepojenia medzi vedou a vierou. Verím, že dielo bude na úžitok každému čitateľovi, ktorý sa zaujíma o kritické a zároveň aj teologické chápanie Svätého písma.

Štruktúra tohto komentára sleduje komentár ku Knihe Genesis. Čitateľ opäť dostáva do rúk dva nové preklady. Na ľavej strane sa nachádza preklad z hebrejského textu, ktorý sa pridáva verzii a vokalizácie masoretskej tradície. V pravom stĺpci sa nachádza preklad z gréčtiny podľa Ralfovho vydania. Preklady sú synchronizované a tak je možné okamžite rozpoznať rozdiely medzi oboma textami. Voľba týchto dvoch predlôh je inšpirovaná starovekou tradíciou. V Katolíckej cirkvi bol pre liturgické potreby definovaný latinský preklad známy ako Neovulgáta, ktorý vyberá určité varianty raz z gréckeho textu, raz z hebrejského textu. No pre odborné účely je potrebné vedieť, ako číta daný text Septuaginta a ako masoreti. Keďže prví cirkevní otcovia považovali text Septuaginty za inšpirovaný, mnohé vysvetlenia a následne aj dogmatické závery definované na prvých konciloch majú v pozadí grécky, a nie hebrejský text. Preto je dôležité, aby si čitateľ mohol porovnať oba texty a vidieť hĺbku Božieho slova, ako ju zachytáva hebrejská a grécka tradícia.

Druhá časť komentára je určená úzko špecializovanej verejnosti a predpokladá základy hebrejčiny a gréčtiny. Jej hlavným cieľom je vysvetliť gramatické a lexikálne otázky, ktoré by si mohol položiť človek, ktorý číta Bibliu v pôvodných jazykoch.

Táto časť chce vysvetliť niektoré sporné lingvistické otázky, odôvodniť prekladový variant a, ak to je potrebné, aj etymológiu slova. Dôležitou časťou je tiež diskusia o textových variantoch. Keďže text Svätého písma sa zachoval v mnohých manuskriptoch, tu sa rozoberajú niektoré zmeny, najmä ak sú dôležité pre pochopenie textu alebo z teologického hľadiska.

Jadrom komentára je komentovanie jednotlivých výrazov a spojení. Táto časť je určená širšej verejnosti, ktorá sa neuspokojí s poznámkami v doterajších vydaniach Svätého písma. Chce odpovedať na otázky, ktoré by si čitateľ mohol klásť pri čítaní tejto state. Preto sú tu vysvetlené niektoré geografické termíny, historické pozadie niektorých udalostí, kultúrne a sociálne pozadie niektorých javov, ktoré sú ťažko pochopiteľné pre dnešného čitateľa. Ten tu nájde, ako sa dané slovo alebo termín používa v iných častiach Svätého písma a aký môže mať význam. Ponúkajú sa mu aj diskusie moderných exegetov. Zvláštnosťou tejto časti je, že čitateľ môže vidieť nielen to, ako moderní exegeti interpretujú túto stať, ale ako ju interpretovali rabíni a cirkevní otcovia. Tak je možné vstúpiť do dialógu nielen so súčasnými komentátormi, ale načrieť aj do prameňov našej tradície.

Štvrtá časť tohto komentára má syntetický charakter. Zatiaľ čo cieľom predchádzajúcich častí bolo analyzovať jednotlivé spojenia, táto časť si kladie otázku, čo nám chce povedať stať ako celok. Zaradenie tejto state má svoj význam. V prvom rade chce odpovedať na problém modernej exegezy. O jednotlivých slovách, výrazoch a spojeniach sa dá veľa diskutovať, ale čitateľ sa ľahko stratí v mori detailov a niekedy aj protichodných názorov. Preto cieľom tejto časti je zachytiť posolstvo state. Čitateľ v nej nájde štruktúru, ktorá mu rozdelí časť na menšie celky a ukáže, ako sú navzájom pospájané. Potom nasleduje opis, ktorý zachytáva dynamiku state, jej napätie a hlavný problém, ako aj jeho riešenie. Ďalej v niektorých prípadoch nasledujú témy, napr. strachu a pod.

Poslednou časťou je aplikácia state na súčasné podmienky. Ak má Sväté písmo zostať inšpirovaným Božím slovom, je nemožné obísť túto časť. Jej cieľom je odpovedať na otázku, čo môže tento staroveký text povedať dnešnému čitateľovi, ako sa Boh k nemu prihovára cez tieto riadky, ktoré sú mnohokrát na prvý pohľad nezrozumiteľné. Táto časť chce ukázať, ako by sa takáto stať mohla použiť alebo ako sa použila v teológii, liturgii a pastorácii v prostredí dnešného Slovenska.

Peter Dubovský SJ